

Facultat de Ciències de l'Educació
Departament de Pedagogia Aplicada

Pedagogia

Disseny, Desenvolupament Curricular i innovació

Prof. Joan Rué
Curs 2009-2010

Finalitat de la matèria:

Proporcionar coneixements i recursos d'acció professionals als alumnes de Pedagogia en l'àmbit del disseny de propostes formatives. També ha de permetre desplegar competències en l'anàlisi de propostes formatives, de naturalesa curricular, i esbrinar-ne les diverses condicions per al seu desenvolupament i avaluació de resultats.

Competències a desenvolupar:

- . Saber buscar informació i referents rellevants per als propòsits de l'acció docent.
- . Ser capaç d'analitzar propostes de formació i d'elaborar propostes de millora als projectes de formació.
- . Saber sintetitzar i ordenar de manera funcional aquesta informació
- . Saber treballar en equip cooperatiu.
- . Saber argumentar, tot fonamentant les pròpies idees, i deliberar amb els altres sobre quines poden ser els millors referents per a l'acció docent.
- . Saber presentar informes del treball amb la correcció formal deguda i d'acord amb la planificació temporal establerta.
- . Mostrar un esperit de crítica i de creativitat en els treballs desenvolupats

Objectius:

- . Elaborar en equips petits, i defensar-la de manera argumentada, una proposta d'intervenció pedagògica innovadora, de naturalesa curricular, per cada quadrimestre.
- . Assolir les nocions bàsiques del disseny i desenvolupament curricular

- . Analitzar els elements que configuren els processos d'elaboració i de concreció d'un Currículum o d'una proposta curricular.
- . Aprendre a dissenyar i elaborar un projecte curricular en els seus aspectes bàsics.
- . Assolir alguns recursos bàsics per a planificar l'estratègia de la seva aplicació.
- . Situar la reflexió sobre la elaboració dels Projectes educatius en els contextos de la teoria i del desplegament curriculars i en el context de la gestió dels processos d'ensenyament i aprenentatge al centre educatiu.

Temari:

Primer Quadrimestre:

1. El concepte de Currículum i les seves implicacions pràctiques
2. Àmbits de justificació de les decisions curriculars i modalitats de concreció del desplegament curricular (d.c.).
3. El model generatiu de desplegament curricular
4. El concepte de projecte i la deliberació com a metodologia

Segon Quadrimestre:

1. Els trets que caracteritzen un Currículum Bàsic i els elements més importants que es debaten en la seva elaboració. Valors i àmbits a considerar en el desplegament d'un currículum comprensiu.
2. Els agents de desplegament curricular.
3. Diversificar o diferenciar en el desplegament curricular. Models de desplegament curricular.
4. Aspectes a debatre i a resoldre en la planificació i en la elaboració de dissenys curriculars: tipus de racionalitat en el d.c i els seus efectes pràctics
5. L'avaluació, la seva tipologia i funcions en el desplegament curricular.

Metodologia:

La matèria es desenvoluparà a través d'un triple procés: el del treball personal d'estudi i de reflexió, el de l'activitat de classe, a partir de les explicacions i reflexions que es proposin, i el del treball cooperatiu dels propis alumnes, organitzats en grups petits de tres components, sobre el projecte lliurat pel professor en cada un dels quadrimestres.

El treball d'aula pot incloure, també, sessions de presentació i de debat sobre un aspecte que s'haurà enunciat i presentat amb anterioritat.

El Pla de treball de la matèria s'especifica més endavant.

Suport al procés d'aprenentatge

Per a portar a terme el treball, els alumnes comptaran amb la informació, les orientacions i les tutories del professor a les hores que s'especifiquin.

Avaluació i acreditació dels aprenentatges

L'avaluació considerarà, com a **evidències** principals, els resultats del treball individual i en equip de l'alumne, de la forma com s'indiqui a classe així com la participació i intervencions a la classe.

Els alumnes hauran d'aportar, també, un autoinforme tant sobre el seu propi treball com el del seu grup petit.

El treball individual podrà ser avaluat, a criteri del professor, mitjançant una prova final.

La presencialitat a les sessions de treball d'aula es considera necessària. La participació en un grup de treball és del tot indispensable.

En els casos dels alumnes que no puguin atènyer-se a aquestes condicions caldrà que negociïn personalment amb el professor la manera de resoldre la matèria.

S'entén per evidències:

- La constatació documentada del treball personal de cada alumne.
- La qualitat de la elaboració de l'informe de síntesis de grup.
- El suport i rellevància documentals utilitzat per a elaborar l'anterior.
- L'anàlisi realitzat respecte de les situacions de camp i el seu grau d'aprofundiment.
- Les evidències de progrés en el treball presentades a les sessions de tutoria.

Ponderació de les següents activitats:

- 1- Treball final quadrimestre en equip 60%
- 2- Evidències de progrés individual 20%
- 3- Evidències de progrés del petit grup 20%

Els alumnes realitzaran obligadament una prova individual quan els valors individuals obtinguts en el treball de grup petit no superin el 50%. Aquesta mateixa prova pot ser voluntària quan, independentment del valor obtingut, un o una estudiant vulguin superar-lo.

Pla de treball

Es consideren tres tipus d'activitats:

1. Activitats **presencials** (realitzades a l'aula sota la direcció del professor):

- Exposició temàtica a càrrec del professor.
- Dues sessions mensuals de treball de petit grup.

- Seminari
- Prova, examen, quan s'escaigui.

2. Activitats de procés Ensenyament - Aprenentatge **dirigit** (realitzades sota la direcció de la professora **fora de l'aula**):

- Treball en petit grup cooperatiu
- Treball de camp
- Elaboració de síntesis de les lectures orientades.
- Tutories: presencials i virtuals

3. Activitats de procés Ensenyament - Aprenentatge **autònom** (realitzades per l'estudiant **fora de l'aula**)

- Estudi personal: preparació exàmens, organització d'apunts i/o material
- Recerca d'informació d'ampliació
- Lectures, ampliació
- Tutories lliures: individuals o en grup

Hores estimades de treball per l'alumne

Activitat presencial d'aula	Hores curs	Hores professor
Presa d'apunts, exposició professor	25	40
Seminaris	5	5
Tutoria	25	25
Treball petit grup	20	15
Activitat dirigida o autònoma, fora de l'aula		
Treball de camp	15	10
Treball petit grup	25	-
Treball personal	35	30
Total	150h	125

Bibliografia

Apple, M.W., (1996), *El conocimiento oficial*, Barcelona, Paidós

Apple, M.W., Beane, J.A., (1997), *Escuelas democráticas*, Madrid, Morata

Beyer, L.E; Liston, D. (2001): *El currículum en conflicto*. Madrid, Akal

Bruner, J. (1997), *La educación, puerta de la cultura*, Madrid, Visor

Connell, R. W., (1997), *Escuelas y justicia social*, Madrid, Morata

Cuadernos de Pedagogía, n. 243, Enero 1996

Delors, J., et alt. (1996), *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*, Informe per a la UNESCO de la C. Internacional sobre Educació per al S. XXI, Barcelona, UNESCO

Escudero, J.M., (coord.) (1997), *Diseño y desarrollo del curriculum en la Educación Secundaria*, Barcelona, Horsori-ICE UB

Gimeno Sacristán, J., Pérez Gómez, A., (1992), *Comprender y transformar la enseñanza*, Morata, Madrid

Hargreaves, A., (2003), *Enseñar en la sociedad del conocimiento*, Barcelona, Octaedro

Gimeno Sacristán, J., (1999), *La educación obligatoria : su sentido educativo y social* , Madrid, Morata

Gimeno Sacristán, J. (2001): *Educar y convivir en la cultura global. Madrid, Morata*

Martínez Rodríguez, J. Bautista, (1999), *Negociación del currículum. La relación enseñanza-aprendizaje en el trabajo escolar*, Madrid, La Muralla

Rué, J., (1991) *El Treball Cooperatiu*, Barcanova, Barcelona

Rué, J., (1996), Currículo, Concepciones y Prácticas, *Cuadernos de Pedagogía*, 253, diciembre, pp.58-64

Rué, J. (2001), *La acción docente en el centro y aula*, Madrid, Síntesis

Rué, J. (2002): *Qué enseñar y por qué*. Barcelona, Paidós

Rué, J. (2005), *El absentismo escolar, un reto para la calidad de la educación*, Madrid, CIDE

Rué, J., (2009), *El Aprendizaje Autónomo en Educación Superior*, Madrid, Narcea

Sharon, V, Sharon, S., (2004), *El desarrollo del aprendizaje cooperativo a través de la investigación en grupo*, Sevilla, MCEP

Stoll, Louise, Fink, Dean, (1999), *Para cambiar nuestras escuelas. Reunir la eficacia y la mejora*, Barcelona, Octaedro

Torres, J., (1994), *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid, Morata

Pla de treball

Activitats teòriques i pràctiques a desenvolupar durant el curs per part de cada equip d'alumnes

Modalitat d'elaboració del treball

La classe s'organitzarà en petits grups de 3 alumnes que han de coordinar-se en la seqüència de treball següent: lectura i síntesi individual dels diversos textos, *mitjançant la tècnica del mapa conceptual*, síntesi de petit grup i elaboració per escrit del Tema. Per elaborar el tema és necessari que els alumnes segueixin les explicacions de classe i que rebin un seguiment per part del professor.

1er. Quadrimestre (75 hores de treball d'alumnes)

Tema: Elaboració d'un Projecte de formació per a uns destinataris que s'especificaran a classe i d'un informe dels aspectes a considerar en aquesta elaboració.

Aspectes a considerar

1. Les fonts dels objectius del Projecte curricular escollit.
2. Modalitats de desplegament curricular i model seleccionat Com es justifiquen les decisions respecte dels diversos àmbits de desplegament?
3. Aspectes organitzatius i metodològics dels processos d'E-A que es consideren.
4. Exemple d'activitats que es vulguin portar a terme i que despleguen el Projecte elaborat
5. Modalitats d'avaluació i la regulació dels aprenentatges dels alumnes
6. Problemes més importants que s'han de resoldre en la previsió del desplegament del currículum

Lectures:

Cada alumne haurà de llegir, sintetitzar i aportar al seu grup, com a mínim, **quatre** dels blocs de lectures següents:

1 Rué, J., (1996), Currículo, Concepciones y Prácticas, *Cuadernos de Pedagogía*, 253, diciembre, pp.58-64

Gimeno Sacristán, J., Pérez Gómez, A., (1992), *Comprender y transformar la enseñanza*, Morata, Madrid (278-333)

- . El proyecto educativo de centro
- . Ámbitos del diseño

2. Torres, J., (1994), *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid, Morata

- pp. 58-84: el concepto de disciplina e interdisciplinariedad
- 105-124: currículum por disciplinas e integrado
- 186-187: apuntes para la reflexión sobre un c. integrado
- 204-223: distintas propuestas de elaboración de proyectos curriculares integrados

230-240: elaboración de un plan de investigación

4. Martínez Rodríguez, J. Bautista, (1999), *Negociación del currículum. La relación enseñanza-aprendizaje en el trabajo escolar*, Madrid, La Muralla
26-37; 97-128
Stoll, Louise, Fink, Dean, (1999), *Para cambiar nuestras escuelas. Reunir la eficacia y la mejora*, Barcelona, Octaedro
193-213, . cambiar los conceptos de enseñanza y aprendizaje
5. *Cuadernos de Pedagogía*, n. 243, Enero 1996
Mases, M., de Molina, M.J., De las intenciones a la práctica, pp. 54-57
AAVV, La importancia de las preguntas, pp. 73-77
Dean, J., (1993), *La organización del aprendizaje en la educación primaria*, Paidós, MEC, Barcelona (10-43; 70-105)
. La gestión de la enseñanza y funciones de los maestros
6. Bruner, J., *La importancia de la educación*, Paidós, Barcelona (69-71; 82-85; 96-109; 145-173)

Rué, J., (1991) *El Treball Cooperatiu*, Barcanova (78-81;199-205)
7. Martínez Bonafé, J., (1994), *Los proyectos curriculares como estrategia de renovación pedagógica*, a Angulo, J. F., Blanco, N., (1994), *Teoría y desarrollo del currículum*, Málaga, El Aljibe, pp161-187

Rué, J. (2002): *Qué enseñar y por qué*. Barcelona, Paidós (p. 73-116)
. Un modelo generativo para el desarrollo de proyectos

2on Quadrimestre (75 hores de treball d'alumnes)

Tema: Analitzar, tal com es presenta al públic, i des de la perspectiva curricular, una aula d'aprenentatge en una exposició, a determinar a classe.

Aquests anàlisis es presentaran i debatran públicament a l'aula al final del quadrimestre.

Aspectes a desenvolupar i a justificar en l'informe:

I- Introducció:

2. Els eixos adoptats per l'anàlisi
3. Aspectes i necessitats relatives al públic assistent que s'han considerat en el projecte.
4. Identificar i abordar els elements més rellevants que es poden sotmetre a debat en el desplegament d'un projecte i justificar el per què.
5. Especificar els valors potenciat en el desplegament del projecte.
6. Quin paper hi juga el criteri de *diversificació* en la planificació del projecte.
7. Altres aspectes que es considerin d'interès
8. Conclusions finals del petit grup al respecte dels temes tractats

Índex de l'informe:

- 1 La introducció i els punts 2-3, (2-3 fulls)
- 2 La fonamentació argumentada dels diversos punts assenyalats (4-7) entre 8-10 fulls.
3. Conclusions del grup i valoració del treball (1-2 fulls)

Annexos:

Materials de suport, elaborats pel grup o documentació complementaria de la qual es vulgui deixar constància del seu ús.

Les aportacions de les lectures individuals, identificades.

Lectures:

Cada alumne haurà d'aportar al seu petit grup la lectura de, com a mínim, **quatre** dels blocs de lectura següents:

1. Apple, M.W., (1996), *El conocimiento oficial*, Barcelona, Paidós (pp.51-82: las posibilidades de progreso i La política cultural y los textos)

Apple, M.W., (1996), *Política cultural y educación*, Madrid, Morata, pp.49-69
. el currículum oficial; el replanteamiento de una cultura común

2. Beyer, L.E; Liston, D. (2001): *El currículum en conflicto*. Madrid, Akal (p. 225-258)
. Una propuesta progresiva

Kirk, G., (1989), *El currículum básico*, Paidós-MEC, Barcelona (39-45)
. Currículum y comunidad democrática

3. Bruner, J. (1997), *La educación, puerta de la cultura*, Madrid, Visor

- . Enseñar el presente, el pasado y lo posible, pp. 105-119
 - . Narraciones de la ciencia 135-149
 - . El conocimiento como acción 169-179
4. Rué, J. (2001), *La acción docente en el centro y aula*, Madrid, Síntesis
- La comunicación
 - La planificación
 - Cap 6. . La evaluación
5. Gimeno Sacristán, J., Pérez Gómez, A., (1992), *Comprender y transformar la enseñanza*, Morata, Madrid (18-32; 176-223; 236-255)
- . La socialización en la escuela
 - . La construcción social del currículum: ¿qué son los contenidos de la enseñanza?, Diseño del c. diseño de la enseñanza.
- 6.. Gimeno Sacristán, J. (2001): *Educación y convivir en la cultura global*. Madrid, Morata (p. 232-276)
- . Qué cultura considerar en la educación y para quienes
7. Hargreaves, A., (2003), *Enseñar en la sociedad del conocimiento*, Barcelona, Octaedro
- 19-42; 70-82; 97, 99
8. Rué, J., (2009), *El Aprendizaje Autónomo en Educación Superior*, Madrid, Narcea
- Cap 5. pp. 161-226